

ne katılmaktadır. 4. *Merâsimü'd-dîn fi mevâsimi'l-yakîn*. Hz. Ali ve Ehl-i beyt'in fazileti hakkındadır. 5. *Mi'râcnâme*. 6. *el-Vesîle ilâ ma'rifeti'l-fazile*. Son üç eser ve yazmaları hakkında Gulâm Hüseyin Yüsofi, *Şüfnâme*'nin önsözünde geniş bilgi vermektedir. Abbâdî *Şüfnâme*'sinde *Kitâbü'l-ʿunşur* adlı başka bir eserinden söz ederse de bu eser günümüze kadar gelmemiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Sem'ânî, *el-Ensâb* (nşr. Muhammed Avvâme), Dimaşk 1976 → Beyrut 1396/1976, VIII, 337-338; İbnü'l-Cevzî, *el-Muntaẓam* (nşr. F. Krenkow), Haydarâbâd 1357-59/1938-40, X, 150; Râvendî, *Râhatü's-şudur* (nşr. Muhammed İkbâl), London 1921, s. 209; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil* (nşr. C. J. Tornberg), Leiden 1851-76 → Beyrut 1399/1979, XI, 157; a.mlf., *el-Lübâb*, Beyrut, ts. (Dâru Sâdir), II, 309-310; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, Beyrut, ts. (Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî), III, 264; IV, 75; Sübkî, *Tabakâtü's-Sâfiyye* (nşr. Mahmud Muhammed et-Tanâhî v. dğr.), Kahire 1383-96/1964-76, VII, 299; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, Kahire 1351-58/1932-39 → Beyrut 1401/1981, XII, 230; Muhammed Ali-yi Tebrîzî, *Reyhânetü'l-edeb*, Tahran 1328-33 hş., III, 56; Mevlânâ, *Dîvân-ı Kebîr* (trc. Abdülbâki Gölpinarlı), İstanbul 1960, V, 188; M. Th. Houtsma, "Abbâdî", *İA*, I, 8.



SÜLEYMAN ULUDAĞ

ABBÂDÎ, İbn Kâsım

(ابن قاسم العبّادى)

Şihâbüddîn Ahmed b. Kâsım es-Sebbâğ el-Abbâdî el-Mısırlî (ö. 994/1586)

Daha çok Şâfiî fıkhi ve Arap gramerine dair eserlere yazdığı şerhlerle tanınan âlim.

Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mısır'da yetişti. Nâsirüddin Muhammed el-Lakânî, Şehâbeddin el-Burullusî ve Kutbüddin İsâ es-Safevî gibi devrin önde gelen âlimlerinden ilim tahsil etti. Başta Muhammed b. Dâvûd el-Makdisî olmak üzere birçok öğrenci yetiştirdi. 1586 yılında hac dönüşü Medine'de (bazı kaynaklara göre Mekke'de) vefat etti.

Çağdaşları arasında, devrinin geleneğine uygun olarak, eser telif etmekten ziyade önemli eserlere şerh ve hâşiyeler yazmakla tanınan Abbâdî'nin eserlerinin başlıcaları şunlardır: 1. *el-Âyâtü'l-beyyinat* Tâceddin es-Sübkî'nin fıkıh usulüne dair *Cem'u'l-cevâmi'* adlı eserine Celâleddin el-Mahallî'nin yaptığı şerhin hâşyesidir. Kenarında Mahallî'nin şerhiyle birlikte dört cilt halinde basılmıştır (Bulak 1289). 2. *Hâşiyе ʿalâ*

Şerhi'l-Varakât. Cüveynî'nin fıkıh usulüne dair *el-Varakât* adlı eserinin Celâleddin el-Mahallî tarafından yapılan şerhinin hâşyesidir. Karâfî'nin *Şerhu Tenkîhi'l-fuşûl fi ihtisâri'l-Maḥşûl* adlı eserinin kenarında nesredildi (Kahire 1307). 3. *Hâşiyе ʿalâ Şerhi'l-Muhtâc*. Nevevî'nin Şâfiî fıkına dair *el-Minhâc* adlı eserine İbn Hacer el-Heytemî tarafından *Tuḥfetü'l-Muhtâc* adıyla yapılan şerhin hâşyesidir olup aynı şerhe Abdülhamîd eş-Şirvânî'nin yazdığı hâşiyeye birlikte basılmıştır (I-IV, Kahire 1282; I-VIII, Kahire 1305). 4. *Hâşiyetü'l-Gureri'l-behiyye*. Zekerîyyâ el-Ensârî'nin, İbnü'l-Verdî'ye ait *el-Behcetü'l-Verdiyye* (Kazvî'nin *el-Hâvi's-şagîr* adlı Şâfiî fıkına dair eserinin 5000 beyitlik manzum şekli) adlı eserine yaptığı şerhin hâşyesidir. Abdurrahman eş-Şirbînî'nin aynı şerhe yazdığı hâşiyeye birlikte basılmıştır (I-V, Kahire 1315).

Abbâdî'nin bu basılı eserlerinden başka, Ebû Şücâ'ın *Gâyetü'l-ihtisâr* adlı fıkıh kitabına *Fethu'l-Gaffâr* adıyla yazdığı bir şerhi ve *Kâfiyye*, *Elfiyye*, *Telhîs*, *ʿİzzî ve Kaṭrûn-nedâ* gibi Arapça gramer kitaplarına şerh ve hâşiyeleri vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Gazzî, *el-Kevâkibü's-sâʿire* (nşr. Cebrâil S. Cebbûr), Beyrut 1979, III, 124; *Keşfü'z-zunûn*, I, 152, 476, 596; II, 1139, 1373, 2006; İbnü'l-İmâd, *Şezerâtü'z-zeheb*, Kahire 1350-51, VIII, 434; *İzâhu'l-meknûn*, I, 423; II, 136, 448; Ziriklî, *el-Aʿlâm*, Kahire 1373-78/1954-59, I, 189; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mu'ellifin*, Dimaşk 1376-80/1957-61, II, 48-49; Serkis, *Mu'cem*, I, 208, 283, 486, 1121; II, 1502; Brockelmann, *GAL*, II, 417-418; *Suppl.*, I, 677, 679, 681; II, 105, 441.



ALİ BARDAKOĞLU

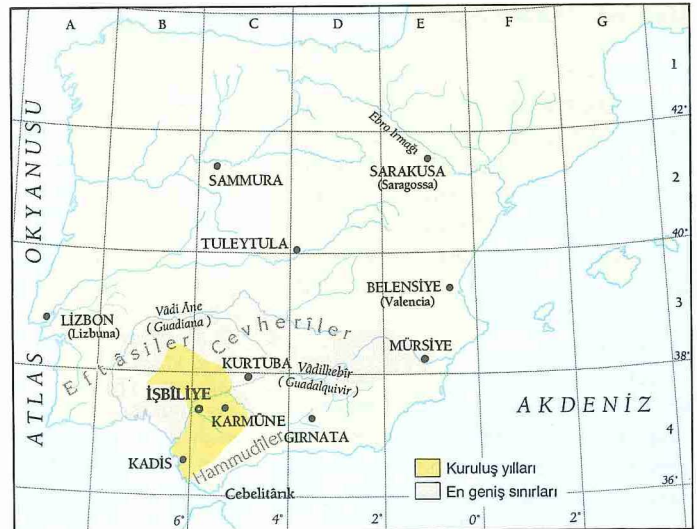
ABBÂDİLER

(بنو عبّاد)

İşbiliye merkez olmak üzere Güneybatı Endülüs'te hüküm süren bir Arap hânedanı (1023-1091).

İşbiliye Kadısı Ebü'l-Kâsım Muhammed b. Abbâd, Endülüs Emevî hilâfeti'nin son yıllarında mülûk'ut-tavâifin ortaya çıktığı sırada Abbâdîler'in istiklâlini ilân etti (1023). Hânedanın kurucusu Muhammed b. Abbâd'ın Hîre'deki Lahmî kralları soyundan gelen ataları, Endülüs'ün fethinden hemen sonra Hıms'tan İşbiliye'ye göç ederek orada yerleşmişlerdi. Muhammed b. Abbâd başlangıçta Malaga'daki Hammûdîler'in hâkimiyetini kabul ettiyse de bu durum fazla devam etmedi. Bu devirde Abbâdîler'in en tehlikeli rakipleri Kurtuba'daki Cehverîler idi. Devri hakkında fazla bilgi bulunmayan Muhammed b. Abbâd 1042 yılında öldü.

Muhammed b. Abbâd'ın oğlu Ebû Amr Abbâd b. Muhammed, Araplar'ın lideri sıfatıyla Endülüs'teki Berberîler'e karşı harekete geçti. İlk iş olarak Karmüne'deki (Carmona) Muhammed b. Abdullah el-Birzâlî ve oğlu İshak ile mücadeleye girişti. Daha sonra ülkesini batıya doğru genişletmek için askerî harekâta başladı. Onun bu başarıları Batalyevs (Badajoz), Cezîretülhadrâ (Algeciras), Gırnata ve Malaga hâkimlerini birleşmeye sevketti. Bir süre sonra Batalyevs'teki Eftasîler ile Abbâdîler arasında başlayan mücadeleler 1051 yılına kadar devam etti. Abbâd o yıllarda komşularıyla savaştan da geri kalmı-



Abbâdîler